

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																	

miejsce
na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z FIZYKI

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **5 czerwca 2015 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–11). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. W rozwiązaniach zadań rachunkowych przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku oraz pamiętaj o jednostkach.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać z *Wybranych wzorów i stałych fizykochemicznych na egzamin maturalny z biologii, chemii i fizyki*, linijki oraz kalkulatora prostego.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MFA-R1_1P-153

Zadanie 1.3. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli zdanie jest fałszywe.

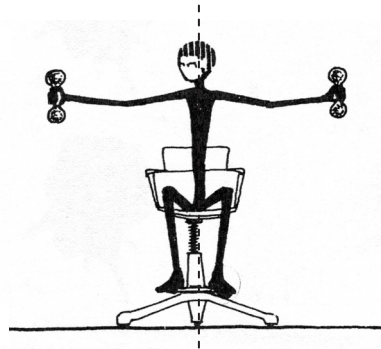
1.	Podczas zsuwania się łańcuszka z powierzchni stołu siła tarcia miała stałą wartość.	P	F
2.	Podczas zsuwania się z powierzchni stołu łańcuszek poruszał się ruchem niejednostajnie przyspieszonym .	P	F
3.	Niezależnie od długości łańcuszka zacznie się on zsuwać, gdy część zwisająca z krawędzi stołu będzie stanowiła około 1/3 jego długości.	P	F

Zadanie 2.

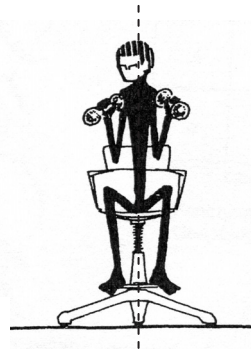
Na obrotowym krzeselku usiadł uczeń, trzymając w wyciągniętych poziomo rękach dwie hantle (ciężarki gimnastyczne) o masie 2,0 kg każda. Krzeselko zostało wprowadzone w ruch obrotowy. Hantle znajdowały się początkowo w odległości 70 cm od osi obrotu (rysunek 1).

W pewnym momencie uczeń przyciągnął hantle do siebie tak, że ich odległości od osi obrotu zmalały do 10 cm (rysunek 2). Moment bezwładności krzeselka i ucznia z wyciągniętymi rękoma **bez hantli** wynosił $8,2 \text{ kg}\cdot\text{m}^2$, a po przyciągnięciu rąk ten moment bezwładności stał się równy $7,1 \text{ kg}\cdot\text{m}^2$.

Rozmiary hantli oraz działanie sił zewnętrznych (np. oporów ruchu) na krzeselko z uczniem należy pominąć.

rysunek 1

rysunek 2

Zadanie 2.1. (0–1)

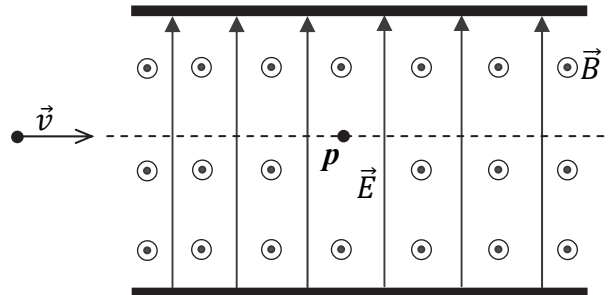
Zaznacz właściwe uzupełnienie poniższego zdania wybrane spośród A–C oraz jego poprawne uzasadnienie wybrane spośród 1–3.

Wskutek przyciągnięcia hantli całkowita energia kinetyczna ucznia i krzeselka

A.	wzrosła,	ponieważ praca wykonana przez ucznia była	1.	ujemna.
B.	nie zmieniła się,		2.	równa zero.
C.	zmaląa,		3.	dodatnia.

Zadanie 3.

Wiązka protonów o prędkościach \vec{v} jednakowych co do kierunku, ale różnych co do wartości wchodzi w obszar jednorodnych pól elektrycznego \vec{E} i magnetycznego \vec{B} , przy czym wektory \vec{v} , \vec{E} i \vec{B} są wzajemnie do siebie prostopadłe (rys. poniżej), a wektor \vec{B} ma zwrot przed płaszczyznę rysunku. Protony o pewnej prędkości biegają przez obszar pól prostoliniowo i przechodzą przez szczelinę, podczas gdy szybsze i powolniejsze ulegają odchyleniu. Siłę grawitacji działającą na protony należy pominąć.

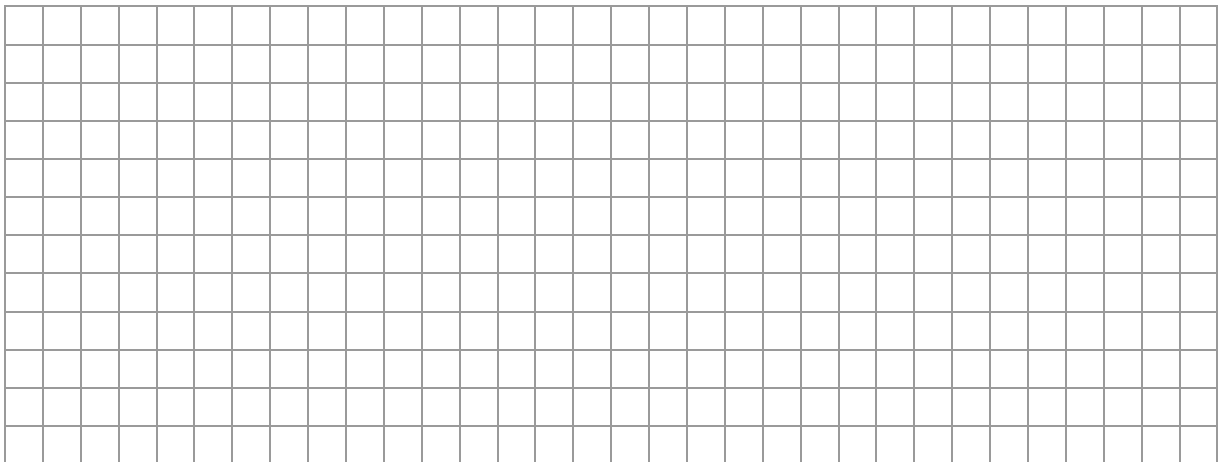
Zadanie 3.1. (0–2)

Na rysunku powyżej narysuj i oznacz wektory sił elektrycznej \vec{F}_E i magnetycznej \vec{F}_B działających na proton (oznaczony symbolem p) przechodzący prostoliniowo przez obszar obu pól.

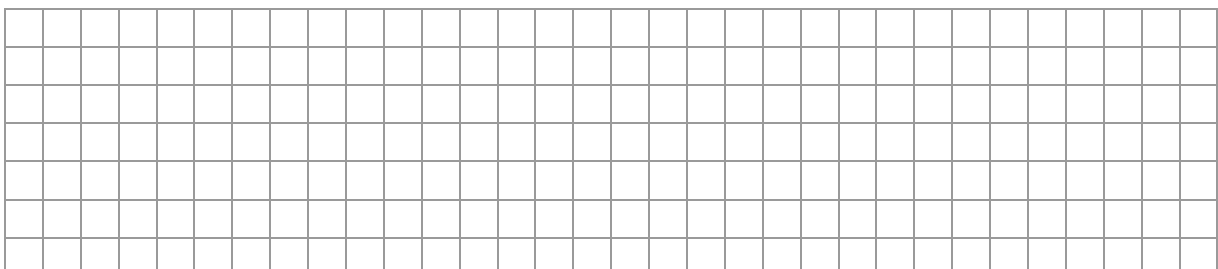
Zadanie 3.2. (0–2)

Natężenie pola elektrycznego wynosi $4 \cdot 10^4$ N/C, a indukcja pola magnetycznego jest równa 20 mT.

Oblicz wartość prędkości protonów przechodzących prostoliniowo przez obszar skrzyżowanych pól.

Zadanie 3.3. (0–1)

Dla wartości natężenia pola elektrycznego $4 \cdot 10^4$ N/C wykaż, że siłę grawitacji działającą na protony można pominąć w porównaniu z siłą oddziaływania elektrycznego.

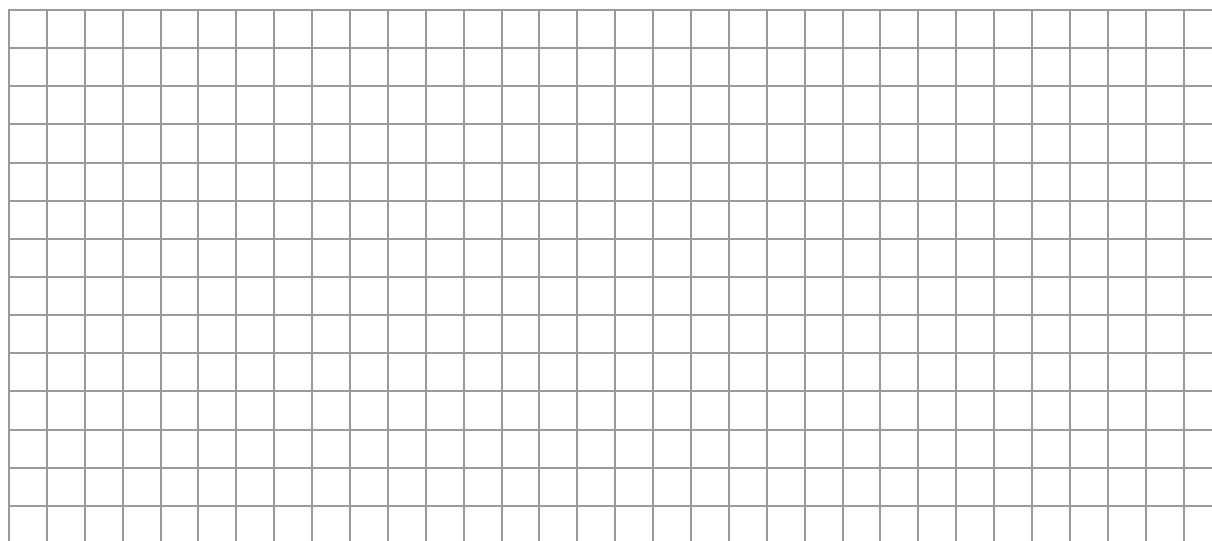
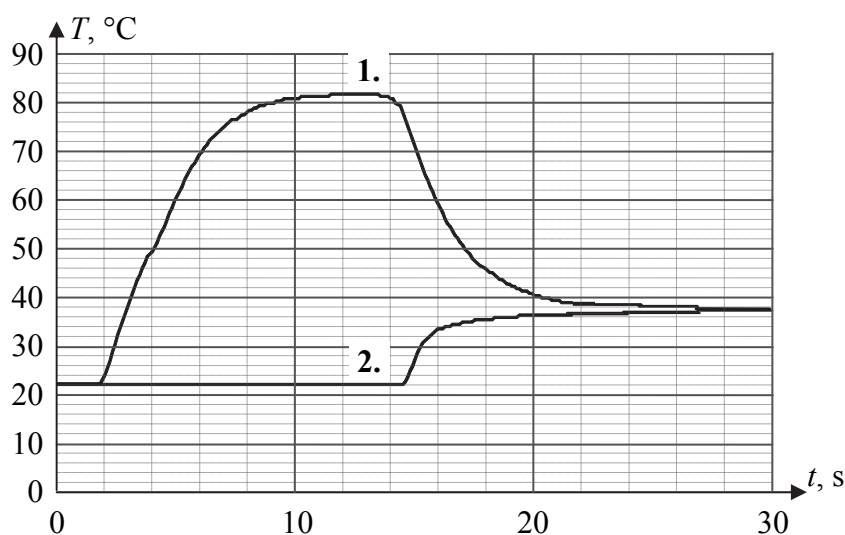

Zadanie 6. (0–3)

W naczyniu znajduje się 1 kg zimnej wody, a w niej zanurzone są elektroniczne termometry 1. i 2. W innym naczyniu znajduje się gorąca woda. Oba naczynia są lekkie, zamknięte i dobrze izolowane termicznie od otoczenia.

Termometr 1. przełożono do naczynia z gorącą wodą i po kilkunastu sekundach przelano wodę gorącą do naczynia z zimną, jednocześnie przekładając termometr 1. z powrotem.

Oblicz masę wody gorącej, korzystając z poniższego wykresu zależności temperatury od czasu dla obu termometrów.

Zadanie 7.

W październiku 2009 r. w Wołgogradzie otwarto bardzo długi most na Wołdze. Wkrótce okazało się, że niewielkie podmuchy wiatru wystarczyły, żeby wprowadzić most w silne drgania. Obserwowano wówczas tak intensywne falowanie jezdni (zob. fotografia obok), że jazda po niej mogła być niebezpieczna. Gdy amplituda drgań elementów konstrukcji mostu wyniosła blisko 0,5 m, most na pewien czas zamknięto. Zaobserwowano drgania o częstotliwościach 0,57 Hz, 0,45 Hz oraz 0,68 Hz.

Zadanie 8.3. (0–3)

Promień koła roweru jest równy 0,3 m.

Oblicz wartość prędkości, z jaką poruszał się rower.

Zadanie 8.4. (0–2)

Dorysuj na przedstawionym wykresie przebieg zmian napięcia w sytuacji, gdy rower porusza się z dwukrotnie mniejszą prędkością.

Zadanie 9.

W celu wyznaczenia ogniskowej soczewki skupiającej uczniowie wykorzystali ławę optyczną, na której ustawili przedmiot i ekran, a między nimi – badaną soczewkę, której położenie mogli zmieniać. Dobierali odpowiednie położenie soczewki, aż otrzymali ostry obraz przedmiotu na ekranie.

Do obliczenia ogniskowej soczewki jeden z uczniów zaproponował wykorzystanie równania

$$x^2 - l \cdot x + f \cdot l = 0$$

w którym x jest odległością przedmiotu od soczewki, l – odległością przedmiotu od ekranu, a f – ogniskową soczewki.

Zadanie 9.1. (0–2)

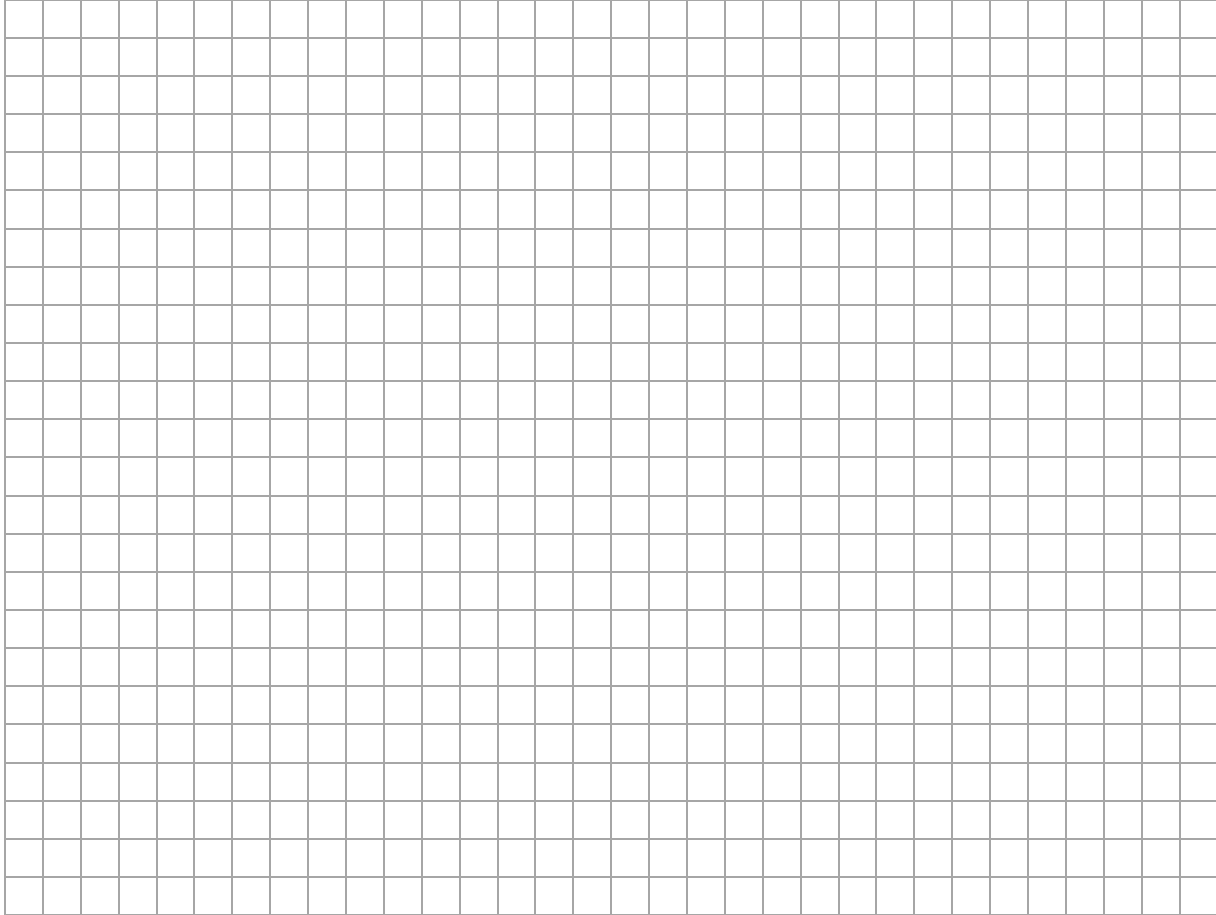
Wyprowadź równanie, które zaproponował uczeń.

Zadanie 9.2. (0–4)

Odległość przedmiotu od ekranu była równa $l = 100$ cm. Nie zmieniając położenia przedmiotu ani ekranu, uczniowie przesunęli soczewkę w odpowiednią stronę o 60 cm tak, że otrzymali znowu obraz ostry.

Oblicz ogniskową soczewki. Możesz skorzystać z równania zaproponowanego przez ucznia.

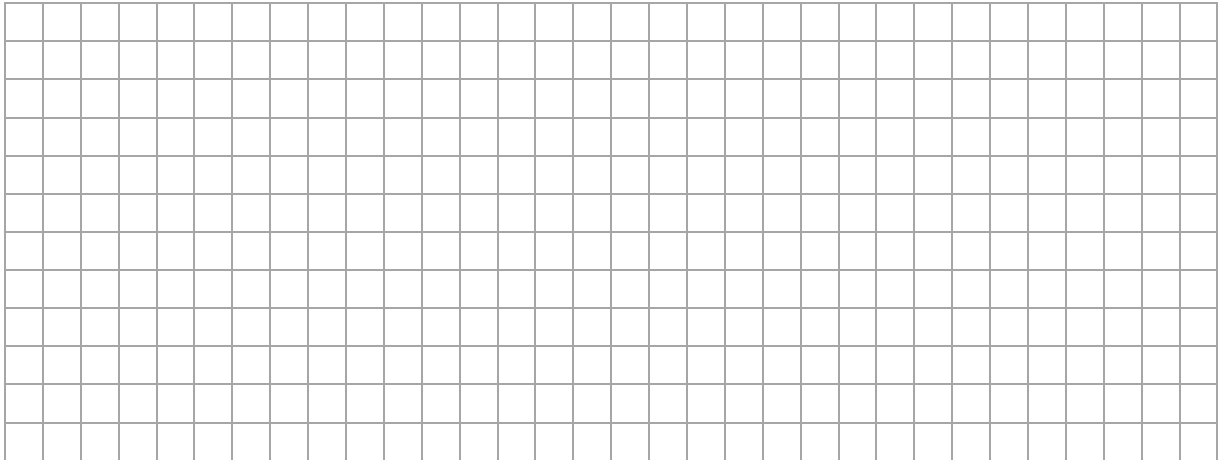
Zadanie 10.

Na początku XX wieku naukowcy przeprowadzali liczne eksperymenty z zastosowaniem wiązek naładowanych cząstek o wysokiej energii. Pierwszym źródłem takich cząstek były substancje promieniotwórcze. Wysyłają one m.in. cząstki alfa o energiach do 6 MeV, które wykorzystywane były w pierwszych sztucznych reakcjach jądrowych. Jednak źródła tego typu były bardzo drogie, nie dało się nimi łatwo sterować, a poza tym wytwarzane cząstki miały za niską energię do przeprowadzenia wielu doświadczeń. Naukowcy potrzebowali nowego sposobu uzyskiwania wysokoenergetycznych cząstek.

W roku 1932 naukowcy J.D. Cockcroft i E.T. Walton zbudowali urządzenie, dzięki któremu mogli przyśpieszać naładowane cząstki. Urządzenie zawierało pojemnik z gazowym wodorem. Wodór ostrzeliwany był elektronami, które powodowały jego jonizację. Powstawały swobodne protony, które następnie były przyśpieszane napięciem 0,15 MV. Rozpędzone protony padały na cienką folię z litu ${}^7\text{Li}$ i powodowały emisję cząstek alfa (patrz rysunek na następnej stronie). Każda z tych cząstek alfa uzyskiwała energię 8,6 MeV.

Zadanie 10.4. (0–2)

Oblicz prędkość, jaką osiągają protony w akceleratorze Cockrofta–Waltona przy założeniu, że ich początkowa prędkość (w chwili jonizacji) jest znikomo mała.

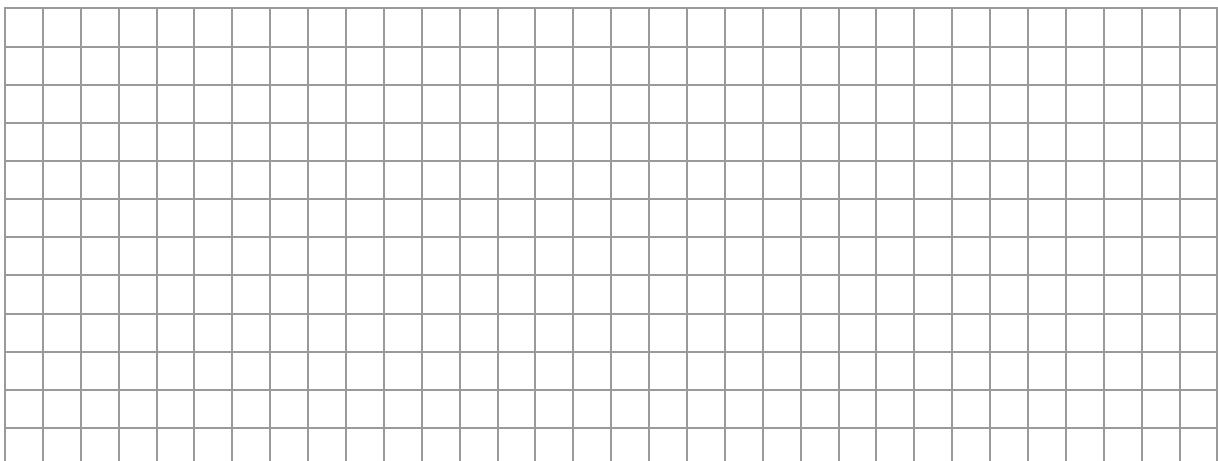
Zadanie 11.

Przyjmijmy, że rozkład masy w galaktyce jest sferycznie symetryczny, tzn. gęstość zależy tylko od odległości od środka galaktyki. W takim przypadku można wykazać, że na gwiazdę krążącą po orbicie kołowej wokół środka galaktyki (zob. ilustracja obok) działa tylko siła grawitacji pochodząca od materii zawartej wewnątrz sfery zawierającej orbitę gwiazdy i taka, jakby cała ta materia była skupiona w środku tej sfery.

Prędkość v ciała 1 (np. gwiazdy) krążącego po orbicie kołowej wokół ciała 2 (np. jądra galaktyki) jest zależna od masy M ciała 2 i od odległości r między ciałami. Zależność ta wyraża się wzorem $GM = v^2r$, gdzie G jest stałą grawitacji.

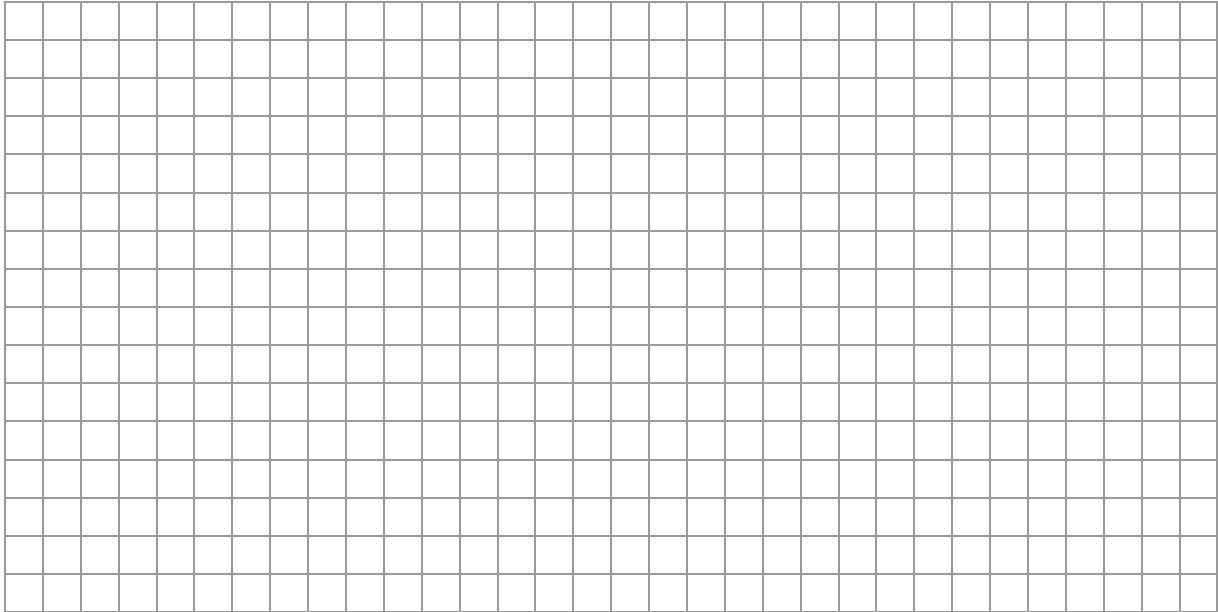
Zadanie 11.1. (0–2)

Wyprowadź powyższy wzór, korzystając z podstawowych praw mechaniki.

Zadanie 11.4. (0–2)

Korzystając z danych na wykresie przedstawionym w informacji do zadań 11.3 i 11.4 oraz z założenia o sferycznej symetrii, oblicz, jaką część masy galaktyki M 33 zawartej w kuli o promieniu 10 kiloparseków stanowi masa ciemnej materii.

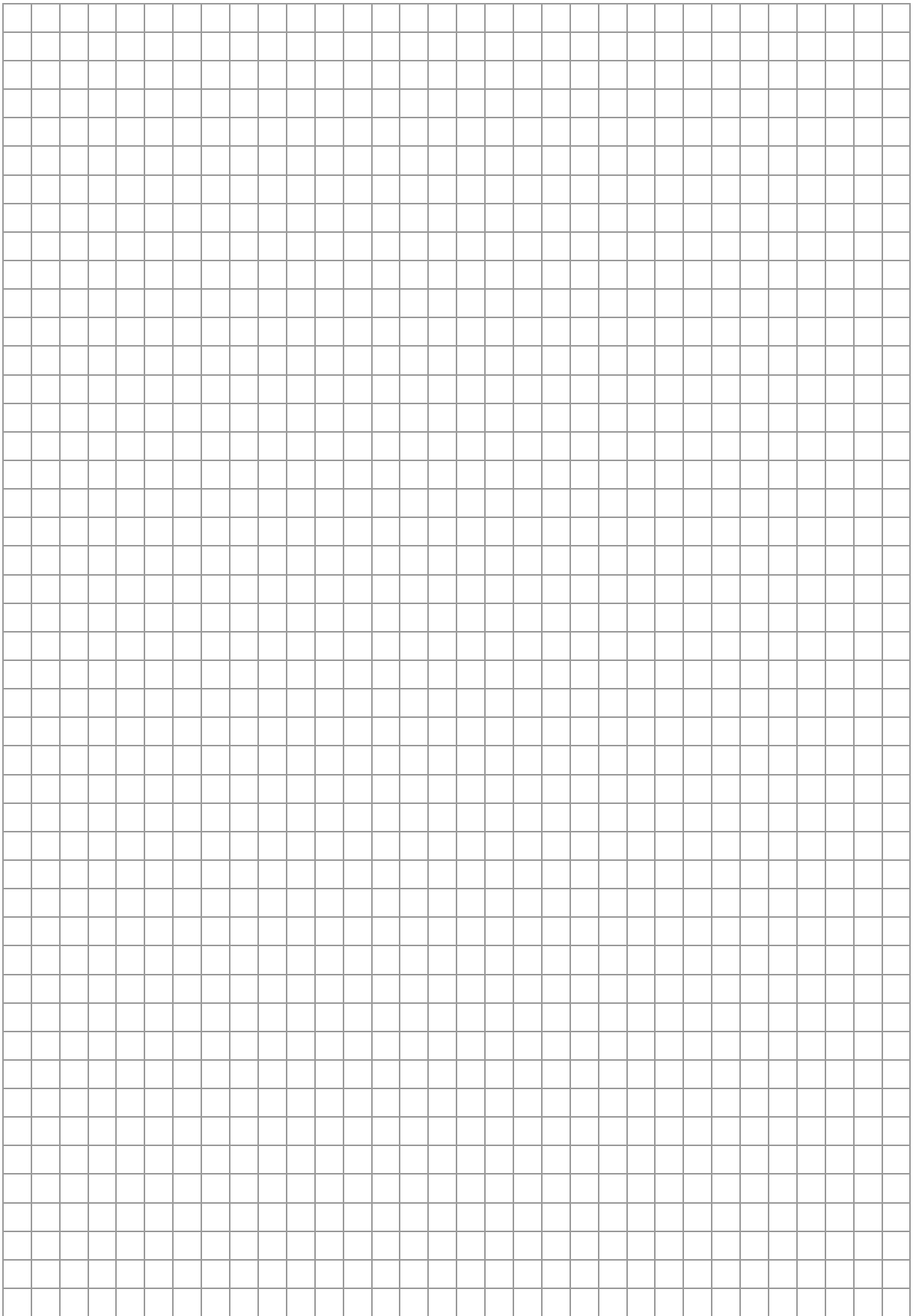
Zadanie 11.5. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie poniższego zdania.

Pomiar prędkości gwiazdy krążącej wokół środka galaktyki może być dokonany dzięki

- A. badaniu widma promieniowania gwiazdy.
- B. obliczeniu opartemu na prawie Hubble’a.
- C. pomiarowi okresu obiegu gwiazdy.
- D. badaniom układu planetarnego gwiazdy.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl